

14. METSÄN MONIMUOTOISUUS

Tässä tehtävässä tulee tunnistaa Metsälain erityisen tärkeä elinympäristö. Tämä on tärkeä taito, jotta voimme säilyttää harvinaisia elinympäristöjä tulevaisuudessa. Erityisen tärkeät elinympäristöt tulivat uudistettuun metsälakiin vuonna 1997. Tärkeimmät kriteerit erityisen tärkeille elinympäristöille ovat pienialaisuus, luonnontilaisuus tai luonnontilaisen kaltaisuus.

Kuva: © Annika Puhakka ja Tarja Ryhänen

Tehtäväkohde, luonnontilainen metsä.

Kohteen märkyys, kuivuus, pinnanmuodot, maaperän karuus tai rehevyys, kasvillisuus ja eläimistö ovat tunnistamista helpottavia piirteitä. Jos kasvien tunnistaminen ei ole tuttua, on hyvä pitää mukana kasvio. Luonnontilaisuuden tunnuksia ovat ojittamattomuus ja suuri lahopuun määrä. Puusto on yleensä vanhaa, järeää ja monikerroksista. Vesistöjen tulisi olla sellaisia, joiden virtaukseen tai puhtauteen ihminen ei ole vaikuttanut. Tällaisilla kohteilla hakkuita ei tulisi tehdä niin, että kohteen ominaispiirteet tuhoutuvat. Pienimuotoiset poimintahakkuut saattavat olla sallittuja.

Erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat Metsälain 10 §:n mukaan:

- Lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen ja pienten lampien välittömät lähiympäristöt
- Ruoho- ja heinäkorvet
- Saniais- ja lehtokorvet
- Lapin läänin eteläpuolella olevat letot
- Rehevät lehtolaikut
- Pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla
- Rotkot ja kurut
- Jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät
- Karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat

Metsälain 10 § erityisen tärkeiden elinympäristöjen tunnistaminen, tyypillisimmät ominaisuuspiirteet ja kasvilajisto

1. Lähteiden, purojen ja norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt

Lähde

- Lähde ei ole aina selväpiirteinen allas, voi olla myös kostea tihkupinta.
- Luonnontilaista lähdeettä ei ole syvennetty eikä padottu.
- Lähdekasvillisuus, mm. sammalet, suokasvillisuus

Puro ja noro

- virtaava vesi
- poikkeava tai runsas kasvillisuus penkereillä
- uoman ja ympäröivän metsän luonnontilaisuus

Lampi

- enintään puoli hehtaaria
- reuna-alueet ojittamattomia
- lähimetsät luonnontilaisia
- lahopuuta

2. Ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuolella sijaitsevat letot

Rehevät korvet

- puustoisia soita, sijaitsevat suonreunoilla, puronvarsilla, juotteina kuruissa ja painanteissa
- ilmasto kostea ja viileä, varjoisuus
- puusto vaihtelevasti kuusta, hieskoivua, harmaa- ja tervaleppää

- paksu turvekerros, lähteisyys, pensaiden ja ruohojen runsas määrä

Ruoho- ja heinäkorvet

- ruohot ja heinät vallitsevina
- sammalpinta upottava märkä ja paksu
- puiden kasvu heikkoa, ryteikköinen yleisilme
- runsaasti heiniä, esim. korpi- ja viitakastikkaa
- kurjenjalka, suo- ja järvikorte, vehka, rentukka, mesiangervo

Saniaiskorpi

- puusto kitukasvuista kuusta, hieskoivua ja haapaa
- vähän ruohoja
- saniaiset kasvavat mättäiden välissä, mm. hiirenporras, metsä- ja isoalvejuuri sekä korpi-imarre

Lehtokorpi

- ohut, epäyhtenäinen turvekerros, vetinen
- puusto on kookasta, kuusivaltaista, seassa tervaleppää ja hieskoivua
- suursaniaisia kuten hiirenporras, isoalvejuuri ja kotkansiipi
- suuria ruohoja, esim. mesiangervo, huopaohdake, ojakellukka
- suokelto, lehtomatara, velholehti, sudenmarja

Lapinläänin eteläpuolella sijaitsevat letot

- ravinteisia soita
- ohut turvekerros, mättäät todella matalia
- puustoisilla letoilla kasvaa hieskoivua, kuusta ja mäntyä
- korkeita ruohoja, lisäksi saroja ja heiniä
- mättäillä rahkasammalia, varpuja
- äimäsara, vilukko, lettoväkäsammal, kampsammal, rassisammal, heterahkasammal, kultasammal

3. Rehevät lehtolaikut

Lehtojen opaslajeja ovat

- kuusama, koiranheisi, puumainen tuomi, tesma, sudenmarja, lehtorvokki
- mustakonnanmarja, kaiheorvokki
- ohutlehtiset lehtosammalet

Kuivat lehtolaikut

- harjumaiden ja kallioiden päällystöt, rinteillä
- puusto harvaa ja yleensä mäntyvaltaisia
- heiniä, varpuja ja ruohoja vähän
- lahopuita ja pystyyn kuolleita puita kohtalaisesti
- näsiät, virnat, matarat, lehdon lajeista erityisesti koiranheisi ja lehtokuusama

Tuoreet lehtolaikut

- kosteahkoilla aloilla
- paljon pensaita, vähän varpuja
- kuusen seassa jaloja lehtipuita
- sudenmarja, vuohenputki, lehtokorte, kaiheorvokki, tesma

Kosteat lehtolaikut

- kosteita, painanteissa, rannoilla, puronvarsissa, alarinteillä
- paljon suuria ruohoja ja heiniä, ei varpuja
- kerroksellinen puusto
- puusto leppiä, kuusta ja hieskoivua
- saniaisista isoalvejuuri, hiirenporras ja kotkansiipi
- korpisorsimo, hajuheinä, velholehti, lehtopähkämö, mesiangervo

4. Pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla

- ympärillä luonnontilainen suo
- enintään 1 ha
- vanhaa havupuustoa
- maapuita ja keloja
- haapoja ja raitoja sekapuuna
- petolintujen pesäpuita

5. Rotkot ja kurut

- rotkot ovat kallioperän repeämiä, kurut kivikkoisia ja puustoisia jyrkkärinteisiä laaksoja
- syvyys yleensä vähintään 10 m
- maapuita ja pötkelöitä
- pohja soinen tai louhikkoinen
- jyrkkäreunainen
- yleensä poikkeava ilmasto

6. Jyrkänteet ja niiden välittömät alusmet-sät

- jyrkkyys yli 60 astetta
- korkeus yli 10 m
- jyrkänne varjostaa alusmetsää
- rapautunutta kiveä
- keloja ja maapuita
- alusmetsän kasvillisuus ympäröivää metsää rehevämpää

7. Karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisimmat alueet

Hietikot

- kitukasvuisia mäntyjä, koivuja, kattajia, mättäillä jäkälä ja sammalia

Kalliot

- jäkälää ja avokalliota
- kallioiden päällä voi olla kosteikkoja, lammikoita ja lätäköitä
- puusto vanhaa kitukasvuista mäntyä

Kivikot ja louhikot

- yksittäisiä lahopuita ja keloja
- puuttomia tai harvapuustoisia

Vähäpuustoiset suot

- harvapuustoisia, puut pieniä ja vanhoja
- lammen rantoja, umpeenkasvaneita lampia, painanteita, notkelmia tai laaksonpohjia

Rantaluhdat

- vesistöjen äärellä oleva märkä, puustoinen suo
- alttiina tulville
- runsaasti eloperäisiä aineksia eli liejua ja turvetta

Oikea vastaus: Kohde ei ole metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö

Korttivastaus: 8

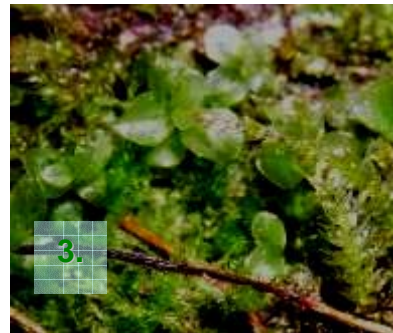
Rajattu alue on noin 400 m². Alueen puusto on järeää kuusta ja hieskoivua. Lahopuuta on pystypötkkelöiden ja maalahopuiden muodossa. Alue on hieman ympäristöään alavampi, jolla on vielä kosteahkoja painanteita. Painanteissa kasvaa rahkasammalia. Alue on luonnontilainen ja pienialainen.

Alueella ei ole puroa, noroa, lähettä eikä tihkupintaa. Alue ei ole suota, joten se ei ole ruoho-, saniais- eikä heinäkorpi. Ainoa mahdollinen metsälain erityisen tärkeä elinympäristö olisi rehevä lehtolaikku. Alueella ei kuitenkaan ole tuoreen lehdon kasvistoa: sudenmarjaa ja vuohenputkea. Kosteille lehdoille tunnusomaisia saniaisia ovat isoalvejuuri, hiirenporras ja kotkansiipi. Kuivissa lehdoissa esiintyisi näsiää ja mataraa. Tuoreen lehdon lajia, lehtokortetta, esiintyy paikoitellen. Sitä on vähän ja, koska muita lehtolajeja ei löydy, kohde ei ole lehto eikä metsälain erityisen tärkeä elinympäristö. Alue on lehtomaista kangasta, jonka opaskasveja ovat alalta löytyneet metsäorvokki ja käenkaali.

Kohteelta löytyvää kasvillisuutta:

- käenkaali eli ketunleipä ①
- metsäorvokki ②
- lehväsamalia ③
- metsäimarre
- mustikka
- metsäkorte
- kultapiisku
- sormisara
- metsätähti
- korpi-imarre
- vanamo
- kerros- ja seinäsammalia
- korpirahkasammal
- lehtokorte ④
- oravanmarja ⑤
- metsäalvejuuri ⑥

Valokuvat: © Annika Puhakka ja Tarja Ryhänen

Koelan metsäkasvillisuutta:

1. Käenkaali eli ketunleipä
2. Metsäorvokki
3. Lehväsamalia

Lehtokorte.

Kaksilehtinen oravanmarja.

Pensasmaisen metsäalvejuuri.

Valokuvat: © Annika Puhakka ja Tarja Ryhänen

